22981 ـ ضابطه‌ی آنچه باعث بطلان روزه و افطار روزه‌دار می‌شود

سوال

کسی که دانه‌ای را آرد می‌کند، اگر در حالی که روزه است چیزی از آن به حلقش بپرد حکم روزه‌اش چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

این اشکالی برای روزه‌اش ایجاد نمی‌کند و روزه‌ی او صحیح است، زیرا پراکنده شدن این ذرات به اختیار او نیست و او عمدا قصد وارد کردن آن را به شکم خود ندارد. دوست دارم به مناسبت این سوال بیان کنم که همه‌ی باطل کننده‌های روزه از جمله جماع و خوردن و نوشیدن و غیرِ آن روزه‌ی شخص را باطل نمی‌کند مگر به سه شرط:

اول آنکه: او عالم به این مساله باشد، و در صورتی که نداند روزه‌اش باطل نیست. زیرا الله متعال می‌فرماید:

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ [احزاب: ۵]

و در آنچه اشتباها مرکتب آن شده‌اید بر شما گناهی نیست، ولی در آنچه دلهایتان عمد داشته است)

و بنابر آنچه می‌فرماید:

رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا [بقره: ۲۸۶]

(پروردگارا اگر فراموش کردیم یا به خطا رفتیم ما را مواخذه نکن)

و پروردگار در پاسخ فرمود: چنین کردم.

و پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرماید: خطا و فراموشی و اجبار از امت من برداشته شده است و فرد نادان خطاکار است و اگر عالم بود چنین نمی‌کرد. بنابراین اگر از روی جهل یکی از باطل کننده‌های روزه را انجام دهد چیزی بر وی نیست و روزه‌اش کامل و صحیح است، و تفاوتی ندارد که جهل وی درباره‌ی حکم باشد یا در مورد وقت.

مثال جهل نسبت به حکم: اینکه یکی از مفطرات را به گمان آنکه مفطر نیست انجام دهد. مانند آنکه حجامت کند به گمان

آنکه حجامت باعث بطلان روزه نیست؛ در این حالت به او می‌گوییم روزه‌ات صحیح است و چیزی بر عهده‌ات نیست. و دیگر اموری که شخص بدون اختیار مرتکبِ آن می‌شود که حرجی بر وی نیست و چنانکه گفتیم به سبب آن روزه‌اش باطل نمی‌شود.

خلاصه آنکه همه‌ی مفطرات باعث بطلان روزه‌ی شخص نمی‌شود مگر به سه شرط:

اول آنکه شخص نسبت به آن عالم باشد.

دوم: از روی فراموش نباشد.

سوم: مختار باشد نه مجبور.

والله اعلم